

ЕДИНЪ БРОЙ
10 СТ.

ВЪСТНИКЪ ДОБРУДЖА

ЕДИНЪ БРОЙ

ИЗЛИЗА ПОНЕДЪЛНИКЪ, СРЪДА И ПЕТЪКЪ

Абонаментъ за България: 7 лв. шестмѣсечно; за иностранство: 14 лв. — Обявления: 15 ст. за в. см. — Всичко що се отнася до в-ка се адресува: До дирекцията на в-къ „Добруджа“ — Бабадагъ. Рекламенъ наредъ не се връща.

За черковно-училищната автономия въ Добруджа. — Руската революция въ опасност. — Руската армия въ общо отстъпление. — Голъми боеве на западъ. — Ромънски лъжи и инквизиция. — Историческите права на България върху Добруджа. — Кражбата на единъ ромънски професоръ.

За черковно-училищната автономия въ Добруджа

Черковно-училищната автономия е животъ на българите — добруджанци въпросъ. Въ нея собствено се изразява обществената част на тяхния народностен животъ, пълненъ е непрестанни борби за черковна и училищна самостоятелност, за която тѣ не сж се спирали прѣд никакви материални срѣдства, прѣд никакви жертви.

Резултатътъ отъ всичко това бѣ, че добруджанци извоюваха и притежаватъ тая автономия, която се налага на уважението на всѣка власт, която не мисли да върши произволи и актъ на потисничество надъ тяхните черкви и училища, както това вършеше Ромъния.

Черквите и училищата въ Добруджа не сж дѣло на нѣяка държавна административна власт, а дѣло на самото българско население, исторически възникнали срѣди него, като самостоятелно обществено проявление на неговия обособенъ интелектуаленъ и духовенъ животъ, създадени отъ него съ собствени усилия и срѣдства, съобразно присъщитъ нему етнологически особености и нужди.

Това се обяснява съ факта, че още отъ първите дни слѣдъ възобновението на Добруджа изъ подъ развалините и пепелищата, въ които бѣха и поставили войните отъ 1806—1828 год., българите отъ Добруджа се групиратъ и организиратъ около своите черкви въ самостоятелни черковни общини, управлявани отъ настоятели и попечители, за каквито сж се налагали по-първите хора изъ срѣдата на тяхните групировки и поселаща, които едновременно съ това сж играли ролата и на техни обществени водители.

Чрѣзъ свещениците и черковните даскали, първи книжовници въ тия черковни общини, черквите раждатъ училищата като помощни на религиозната просвѣта и служба институции. Така се обяснява и неразривната връзка, която се създава между черкви и училища, тия двѣ обществени институции на просвѣта и култура, въ които българинътъ, отстраненъ отъ публичния животъ на държавата, изразява своя интелектуаленъ общественъ животъ и своята обществена солидарност.

Съ развитието на този животъ и възраждането на нашата книжнина, раждатъ се и читалищата, тия клубове на широка народна култура и просвѣта, които послужиха за огнища на нашето гражданско възпитание.

Сама на своите плещи, подраги чада на нашата власт, българите коватъ и зидаатъ камътъ по камътъ, основатъ и градиво на своята духовна култура и създаватъ институциите на своя интелектуаленъ животъ.

Тия послѣдните се явяватъ като резултатъ и въплощение на тяхната духовна и интелектуална жизнелюбност, надъ която държавата нѣма ни власт, ни права, а само длъжността да закрила свободното ѝ проявление, въ което се изразява човѣшката култура и прогресъ.

Това начало отъ държавно-правенъ характеръ е основно, то е общо признато, то е безспорно и отдавна вѣдало въ патримония на общоевропейското вътрѣшно публично право. Прѣдъ него се приклони властта на Турската империя, подъ която Добруджа доби своята черковно-училищна свобода и промари

села и градове съ народни черкви, училища и читалища, всички поставени подъ автономното управление на черковно-училищните настоятелства, добили на това основание, характера и правата на самостоятелни юридически лица.

Единствено Ромъния въ срѣдата на европейското междудържавно общество съ своя жалкъ правенъ режимъ, правѣше изключение въ това отношение и за това Берлинскиятъ договоръ из

цѣта сѣ още позициите сѣ южно отъ прохода Тарта-роу. Въ южната частъ на Карпатите неприятелѣтѣ даде пѣпор: по долината Сусица сръбцу пашата лѣния. Пѣговото бързо панадотѣно приближаване бидѣ прѣоста-повене сѣ бързо дѣйността на войсковѣтѣ части, нами-раше сѣ а въ западно лѣснѣтѣтѣ напѣрѣни позиции.

Надеж Амтѣ на Керенски. Петроградъ, 26 юлий. Въ едно интервю, дадено на прѣдставителѣтѣ на печата, слѣдъ заврѣждѣнето сѣ отъ фронта, министъръ прѣдседа-телѣтѣ Керенски, заминалъ: Главната задача, която се по-ставя сега е сѣсрѣдоточаването и единството на властѣта. Врѣмешното правителство има само за цѣль да брани държавата отъ разпадане и анархия, както и благо-то на армията. Облѣгайки се на доврѣието на народните маси и на армията, правителството ще спаси Русия и ще запази нейното единство съ вѣрѣ и оръжия. Ако аргументите за чест и съзнание не бидатъ достатѣч-ни, каквото и да бѣде, никой не би могълъ да изпол-зува сегашното положение, за да се опита да възста-нови съществуващото прѣди революцията положение на работѣтѣ. Въ пастояния моментъ необходимо е да се сѣрѣ отстъпниченето, да се прѣ-махне безпорѣдѣка въ стопанството и да се попра-вятъ финансите. Населението трѣба да забрави лич-ните сѣ интереси и да постави на първо мѣсто инте-ресѣтѣ на държавата. Положението на фронта е тѣтѣ-рѣтъ тежко и изисква строга мѣрка. Убѣденъ съмъ, обаче, че държавниятъ организъмъ е достатѣчно здравъ, за да може да възлѣзе отъ войната безъ частична ампутация. Въ всѣки случай врѣмешното правителство ще-внѣгѣни дѣла сѣ, като разшири и засили специелното отъ революцията и ще тури рѣшително край на прѣ-стѣпната дѣйностъ на прѣдѣтелѣтѣ.

Отстъпленето продължава. 26 юлий. Южно отъ Сморгонъ пашата артилерийска дѣятелностъ сѣжси фронта. Неприятелѣтѣ трѣбваше тамъ да остане. Почти цѣлата по рѣшѣна позиция е панаово въ наши рѣцѣ.

Въ сѣмѣтѣ сражения нашѣтѣ дивизии заеха вѣсочинѣтѣ сѣверомозочно отъ Тарнополь и сектора Грѣхѣна до шосето Трѣмбовла—Хусинѣтѣ. Стоящиѣ югомозочно отъ тамъ села Бузачъ, Тлумачъ, Отина и Дѣмѣтѣ сѣ въ наши рѣцѣ.

Рускиятъ карпатски фронтъ достигна чрѣзъ патиска сѣверно отъ Лѣбѣтѣръ, както южно отъ прохода Тар-тароу, до колебливо състояние. Тамъ неприятелѣтѣ от-стъпа по направлѣние къмъ Черновѣцъ. Чрѣзъ атака рускиѣ бѣдоха вчера прогонени отъ височинѣтѣ Баба-Аудомо.

Отъ обѣдъ до вѣсно прѣзъ вечерѣта имаше оживѣн артилерийски бой по долното течение на рѣката Серѣтъ.

Военни новини.

Македонски фронтъ, 24 юлий. По цѣлия фронтъ слабъ артилерийски огънь, малко по оживѣн въ завои на Черна и по Добро-поло. По дѣния брѣгъ на Вар-дара, юго-западно отъ Мал-дагъ, пашата артилерия за-пали неприятелски огнестрѣленъ складъ.

Ромѣнски фронтъ, 24 юлий. При Махмудия, Тулча, Исака и полуострова Гарацѣ, оживѣн артилерийски огънь. На р. Серѣтъ, по участѣка на нашѣтѣ войски, прѣзъ цѣлия денъ най-силѣнъ артилерийски огънь. Опатѣтѣ на неприятелскиѣ пѣхотни части да минатъ въ настѣплене пронадна подъ нашия огънь.

Голѣми боеве на западъ. Берлинъ, 26 юлий. Слѣдъ прѣвзѣжд

свата благородна администрация, слѣдъ като ни смукна като пиявица и мачи почти цѣли 40 години, отвлѣче отъ себе си повече отъ 15000 нематериални етарци, жени и дѣца, жертва на тия благородни качества. Азъ видѣхъ дѣца и поленачета — голи, боси и боси парче хлѣбъ, азъ видѣхъ майките имъ да ги увиватъ въ прѣстелките си и да имъ копаатъ дупки въ земята противъ студа, вѣтра и дъжда.

2-о. Въ надвечерето на лането отвлѣчано всѣки единъ отъ тия благородни ромънски администратори изстрѣгва и събра, отъ когото мота, само въ 3—4 часа прѣзъ нощта, по 15 до 20 хиляди франка, а и сега припомни на добруджанецъ „ромънски мандаръ“ и ще видите какъ косматъ отъ главата му настрѣхнати.

3-о. Тамъ, гдѣто е стѣнналъ поганскиятъ кракъ на благородниятъ ромънски, бѣгачи отъ Тутраканъ, войски, всичко е направено на кракъ и пенелъ. Останахо че опова, отъ гдѣто тѣ не сѣ минавали, останахо е и опова, прѣзъ каѣто сѣ минавали рускиятъ войски.

4-о. Българското правителство е протестирало, противъ направеното отъ ромънскитъ надъ мирното добруджанско население и прѣдизвикало една международна анкета за тия ромънски зверства; по ето българини, съ какви срѣдства сѣ служатъ ромънскиятъ вѣстници, за да насѣкватъ слѣта противъ насъ и за да се извѣнчаватъ прѣдъ външния свѣтъ.

Кюстенджа, 17.VII 1917 г. П. И.

Б. Р. Кѣмъ горниятъ бѣлѣжи на г. допиемъ ний добавимъ:

1-а. Въ село Караманъ-кюй е върлувалъ ромънскиятъ мандаръ Петковичъ, ромънскиятъ сѣрбичъ, административниятъ сѣрбичъ на който сѣ били да скуютъ косматъ на женитъ и братитъ на старцитъ. Ний заварихме старци да богдудватъ отъ тия благородни административни мѣроприятия, при които братитъ имъ сѣ били търгани наедно съ парчета коза отъ мѣсата имъ.

2-а. Мисиратори и сподвижници на горния администраторъ сѣ били пѣкой сѣ Татару и Прѣда, въ началото наши граждански пѣнници, а сега чиновници въ работната администрация въ Джурджу. Тѣ сѣ оставени въ пѣлѣ безнаказаностъ и се намиратъ въ тайни екенения съ пѣкой сѣ Мойсей отъ с. Канак-Буджалъ, бивше имѣе на сѣщото село, който се е отличилъ съ особена ревностъ при залаване и откарване на отвлѣченитъ отъ солото Канак-Буджалъ, пѣкой отъ които е вързалъ сѣ вѣжета. И този човѣкъ е свободенъ, свободата и безнаказаността на който поставя въ тероръ цѣлото село.

3-а. Въ селото Прѣслава офицерътъ натоваренъ е откарване на тия, които имало да се отвлѣчатъ, изпудилъ отъ бае Димо Радаковъ 5000 л. откупъ, да го остави.

4-а. Отъ всичко това става ясно, че худитъ — машиитъ дѣла, сѣ били народъ много по-благороденъ, отъ колкото мръсната администрация на алашъ Траяноватъ потомци.

О Т З И В И

ЗА СТАРА ДОБРУДЖА.

(П. Делирадеву)

Потариме, мажко статии за нем ни даде нашитъ ожедневенъ печатъ прѣзъ сегашната война, по много дини работи се казана въ тѣхъ. Кѣмъ послѣднитъ, слѣдъ Баласчевитъ фантазии за Добротичевата „Огузка държава“, трѣба на безъ възмущение да се прибавятъ и ония, които г. Делирадеву нежѣсти подъ горното заглавие въ пѣколко броя на в. „Заря“. Безъ да познава богатата чужда литература по прѣдмета

Мартирологъ

на българитѣ и турцитѣ—добруджански граждани, които ромънитѣ сж отвлѣкли като заложници и държатъ затворени въ салхани, затвори и открити плѣннически лагери при специаленъ мъчителски режимъ.

Продължение отъ брой 13.

в. Кара Мехметлеръ (Тутракъ.)

- 12 Расимъ Салимовъ 36 г.
- 13 Меминъ К. Чаушовъ 40 г.
- 14 Новманъ Насуфовъ 16 г.
- 15 Яхъ Хасановъ 25 г.
- 16 Зекерие Шабаковъ 25 г.
- 17 Ибраимъ Еминовъ 50 г.

с. Кованджидаръ (Тутракъ.)

- 1 Х. Мустафа Х. Ефендиевъ 50 г.
- 2 Хасанъ С. Нуровъ 22 г.
- 3 Зекерие Н. Ходжовъ 30 г.
- 4 Кашифъ Мустафовъ 17 г.
- 5 Мехмедъ Сюлтановъ 20 г.
- 6 Исмаилъ Салимовъ 17 г.
- 7 Ахмедъ А. Шабаковъ 20 г.
- 8 Касимъ Османовъ 30 г.
- 9 Хюсеинъ Алиевъ 20 г.
- 10 Халилъ Х. Яхъевъ 17 г.
- 11 Мехмедъ Тахировъ 18 г.
- 12 Мехмедъ Хюсеиновъ 20 г.
- 13 Мехмедъ Реджебовъ 28 г.
- 14 Османъ Х. Вейсаловъ 30 г.
- 15 Мустафа Имановъ 35 г.
- 16 Исмаилъ Янековъ 35 г.
- 17 Али Исуфовъ 20 г.
- 18 Хасанъ Хюсеиновъ 28 г.
- 19 Касимъ Реджебовъ 25 г.
- 20 Хюсеинъ Джелаловъ 28 г.
- 21 Насуфъ Мюселевъ 43 г.
- 22 Афудъ М. Х. Джелаловъ 29 г.
- 23 Кънчо Димитровъ 55 г.
- 24 Пани Христовъ 60 г.
- 25 Казимъ П. Узуковъ 60 г.
- 26 Владимиръ Каликовъ 25 г.
- 27 Пенчо Ст. Коскиновъ 60 г.
- 28 Ангелина П. Коскинова 48 г.
- 29 Елена П. Коскинова 19 г.

с. Кюсе-Абди, (Тутракъ.)

- 1 Абдураимъ М. Юмеровъ 45 г.
- 2 Фенкъ С. Новмановъ 32 г.
- 3 Хасанъ М. Байрамовъ 43 г.

- 4 Абдула Арифовъ 65 г.
- 5 Юсеинъ А. Османовъ 30 г.
- 6 Стоянъ К. Абаджовъ 55 г.
- 7 Стоянъ Станевъ 30 г.
- 8 Кольо Симеоновъ 42 г.
- 9 Назифъ Дели Абти 23 г.
- 10 Мустафеджебъ Реджебовъ 25 г.
- 11 Абилъ М. Азизовъ 30 г.
- 12 Османъ Х. Ахмедовъ 23 г.
- 13 Ахмедъ Реджебовъ 17 г.
- 14 Али Адигловъ 23 г.
- 15 Османъ Тахировъ 35 г.
- 16 Юсеинъ А. Абдуловъ 65 г.
- 17 Абти Мустафовъ 13 г.
- 18 Даудъ О. Мутафъ 22 г.
- 19 Алифъ С. Бакъ 35 г.
- 20 Бого Ивановъ 65 г.
- 21 Цомъ Проиновъ 45 г.
- 22 Немиръ Салимовъ 25 г.
- 23 Ибраимъ К. Салимовъ 15 г.
- 24 Закиръ Османовъ 13 г.
- 25 Юсеинъ Имановъ 35 г.
- 26 Феранъ Мехмедовъ 16 г.
- 27 Исмаилъ Абдуловъ 30 г.
- 28 Османъ Х. Меминовъ 40 г.
- 29 Ашимъ Алиевъ 22 г.
- 30 Адемъ Великовъ 40 г.
- 31 Тефикъ Еминовъ 28 г.
- 32 Юмеръ Сюлтановъ 25 г.

с. Канине (Тутракъ.)

- 1 Якубъ Абдуловъ 55 г.
- 2 Касимъ Юмеровъ 50 г.
- 3 Адемъ Имановъ 52 г.
- 4 Изетъ Исуфовъ 65 г.
- 5 Ибраимъ Ю. Ходжа 55 г.
- 6 Мехмедъ Х. Имановъ 45 г.
- 7 Мехмедъ Х. Сава 40 г.
- 8 Вейсалъ Алимовъ 30 г.
- 9 Мехмедъ А. Уеговъ 16 г.
- 10 Али О. Авабовъ 40 г.
- 11 Али М. Новмановъ 16 г.
- 12 Исуфъ Н. Исуфовъ 25 г.
- 13 Ебазеръ Мустафовъ 45 г.

- 14 Алифъ Юмеровъ 48 г.
- 15 Салимъ Салимовъ 30 г.
- 16 Али Неджидовъ 50 г.
- 17 Османъ Мехмедалиевъ 30 г.
- 18 Юдай Салимовъ 29 г.
- 19 Галибъ Арифовъ 25 г.
- 20 Руфатъ Какировъ 29 г.
- 21 Ибраимъ Ю. Узувъ 19 г.
- 22 Юмеръ К